

Markku Salo
NARSISTI

PARISUHTEESSA

TYÖPAIKALLA

NAAPURINA

OIKEUSSALISSA

MINERVA

NARSISTI

PARISUHTEESSA

TYÖPAIKALLA

NAAPURINA

OIKEUSSALISSA

Markku Salo
NARSISTI

PARISUHTEESSA

TYÖPAIKALLA

NAAPURINA

OIKEUSSALISSA

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

© Markku Salo ja Minerva Kustannus, 2022

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
www.minervakustannus.fi

Kansi Leena Kilpi

Graafinen asu ja taitto Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-043-2

Painettu EU:ssa

*Olemme koko ajan keskustelleet vain minusta.
Puhutaan välillä sinusta. Mitä ajattelet minusta?*

Tuntematon ajattelija

Sisällys

Lukijalle	11
MAHDOTON IHMINEN	13
Mitä narsismi on.....	15
Miten narsistin voi tunnistaa	20
Narsisti vai peräti psykopaatti.....	24
Pahuus.....	29
Lääketiede	29
Juridiikka.....	30
Sosiaalipsykologia	31
Uskonto.....	32
Ateismi.....	32
Pohdintoja	33
Häiriöisyyden kiinnostavuus	37
Miksi ihminen alistuu	46
Naisnarsistien määrä ja häiriön laatu	49
NARSISTI PARISUHTEESSA	55
Yleistä.....	57
Todellisuuteen herääminen.....	58
Älyttömät sopimukset.....	59
Pelottelua kuolemalla.....	64
Auto kiusaamisen välineenä	66
Lapset kontrolloinnin ja kiusaamisen välineinä	68
Lapsikaappaus ja valtionsisäinen lapsikaappaus	72
Lapset luonnehäiriöiselle.....	79
Vakiouhkaukset	89

Kannattaako armahtaa.....	92
Omaisuuuden ositus kiusaamisen välineenä	94
Yleistä.....	94
Häiriöisosituksen vakio-ongelmat	96
Uuden avoliittolain merkitys	100
Henkinen väkivalta	104
Mikä on henkistä väkivaltaa	104
Puolison vähättely	104
Herkkänahkaisuus.....	105
Läheisen mielihyvä on häiriöiselle kauhistus	107
Äitiyden mitätöinti.....	107
Kielteinen ja myönteinen lapsesta vieraannuttaminen	109
Vainoaminen.....	117
Uhrin pelko	124
Ruumiillinen väkivalta.....	129
Väkivallan kierre	129
Lapsi ja pahoinpitely	131
Täydellisesti alistetut.....	135
Mielisairaalaan tai itsemurhaan ajaminen	138
Murha	139
Seksuaalisuus.....	143
Parisuhdeseksi	143
Lapset seksuaalisen mielenkiinnon kohteena	144
Pedofilia ja inesti.....	146
Korkeimman oikeuden outo linja	147
Kunnianloukkaussyytteen vaara	148
Viranomaistoiminta	151
Olosuhdeselvitykset ja niiden ongelmallisuus.....	151
Oman kylän poikien ja tyttöjen suosiminen	153
Sosiaalitoimen 10 kärjessä -lista	155
”Katsotaan tulevaisuuteen”	158
Vekkihamejuristit	160
Huonojen isien suojelujärjestelmä.....	165
Sosiaaliviranomaisten pikaselvitykset ja tuomioistuimen väliaikaismääräykset	168
Vanhemmuuden arviointi.....	169

Vuoroasuminen	181
Valvotut ja tuetut tapaamiset	188
Pienen lapsen tapaaminen	191
Tapaamisten pakkotäytäntöönpano.....	193
Tapaamisautonomia.....	199
Lapsen etu -termin tyhjyys	202
Uhrityyppejä	205
Yleistä.....	205
Prinssinetsijät.....	206
Biologinen kello.....	207
Opettajat	210
Uskonnon uhrin	212
Narsistien lapset.....	216
Häiriöisen koulutuksellinen ja ammatillinen tausta.....	219
NARSISTI TYÖPAIKALLA	221
Yleistä.....	223
Työpaikkakiusaamisen määritelmä	224
Narsisti työhönottotilanteessa	228
Narsisti työ- tai virkasuhteessa	233
Sovittelu	233
NARSISTI NAAPURISSA	249
Naapuruusriidat.....	251
NARSISTI OIKEUSSALISSA	263
Yleistä.....	265
Äkkilähdön välttämättömyys ja ongelma	268
Näytön hankkimisen vaikeus	269
Tuomari kovan paikan edessä	272
Huolto- ja tapaamisriidat	274
Häiriöisen pyrkimys manipuloida	277
Oikeussalitemppuilua	280
Kuvaaminen ja äänittäminen	284

PANOKSENA MIELENTERVEYS	293
Yleistä.....	295
Synnytyksen jälkeinen masennus	297
Kaksisuuntainen mielialahäiriö.....	298
Paniikkihäiriö	299
Häiriöisen käyttöohje.....	307
Terminologiaa.....	313
Lähdeluettelo sekä kirjan sisältöön vaikuttaneita kirjoja ja muita lähteitä.....	317

Lukijalle

Arvelin narsisti-teeman tulleen osaltani käsitellyksi, kun vuonna 2009 omia ajatuksiani selvittääkseni kirjoitin pamfletin ”Varo narsistia!”. Niin ei kuitenkaan käynyt. Palaute oli runsasta ja lähes pelkästään myönteistä. Jäi vaikutelma, että se koettiin tarpeelliseksi ja hyödylliseksi.

Pamflettimuoto rajaa kirjoituksen koon melko suppeaksi. Sen vuoksi tuotoksesta jätettiin tarkoituksella pois joitakin valmiiksi kirjoitettuja teemoja ja siinä käsitellyt aiheet pidettiin myös rajattuina. Jotain tarpeelliseksi kokemaani jäi tuolloin siis käsittelemättä. Ajatukset ovat lisäksi kahdessa vuodessa kypsyneet. Tuossa ajassa on myös runsaan uuden juttuaineiston vuoksi monta uutta teemaa kaivannut tulla pohdittavaksi laajemmin.

Tämä kirja pohjaa omiin havaintoihini ja kokemukseeni 30 asianajovuoden ajalta, hoitamiini noin 500 häiriöisjuttuun, monivuotiseen toimintaan Narsistien uhrien tuki ry:ssä sekä lukevani kirjallisuuteen.

Narsisti, mahdoton ihminen, häiriöinen, miten vain, pystyy jonkin aikaa peittämään todellisen minänsä ja esittämään jotain hyödylliseksi katsomaansa roolia. Kovin pitkään hän ei kuitenkaan kykene kätkemään tunteittensa puuttumista, empatiakyvyttömyyttään ja röyhkeyttään, häpeämättömyyttään, pyrkimystään hyötyä muitten kustannuksella, piittaamattomuuttaan yleisistä säännöistä, ahneuttaan, kateuttaan ja perusteettomia suuruuskuvitelmiaan. Kielteiset ominaisuudet muodostavat hänen luonteensa, eikä kukaan voi pitkään toimia luonteensa vastaisesti.

Käytännön toiminnassa, arjessa, ihmisten rutiinit ja tekemiset ovat hyvin samanlaisia, vaikka välillä kuvittelemmekin olevamme kovin yksilöllisiä ja ainutlaatuisia. Niinpä häiriöisten oudot ja

kielteiset toimintatavat ovat tapauksesta toiseen samanlaisia. Mahdottoman ihmisen toiminta on sen vuoksi hyvin ennustettavissa. Juuri sen takia narsistien uhrin alan kirjallisuutta luettuani hämmästyvät: ”Tuohan on kuin suoraan minun elämästäni.”

Kirjassa on neljä pääteemaa: parisuhde, työpaikka, naapuruus ja oikeussali. Kukin alue on tässä mukana sen laajuisena kuin teema on minun työssäni ja muussa toiminnassani tullut näkyviin. Luulen, että se vastaa aika hyvin tilannetta yleisestikin. Parisuhteessa ongelma on selvästi suurin. Se johtuu luonnollisesti siitä, että perhe-elämä puolisoineen ja lapsineen on ihmisille yleensä tärkein elämänaalue. Työpaikkaongelmat ja -kiusaaminen ovat selvästi pääosin piilossa, eikä järjestelmämme ole kovin hyvin kehittynyt niitä tunnistamaan, käsittelemään tai ratkaisemaan, vaikka Suomi on jo vuosia ollut työpaikkakiusaamisessa Euroopan kärkimaa. Asiassa on siis kaikilla sektoreilla paljon kehitettävää. Naapuruusongelmia puolestaan ei läheskään aina mielletä narsistin aiheuttamiksi, vaan ajatellaan, että kyse on vain ilkeästä tai uhoavasta naapurista, joka huvikseen järjestää kaikenlaisia harmejä. Pahimmillaan naapurin kiusaaminen on kuitenkin erittäin piinaavaa ja voimia kuluttavaa. Häiriöisyydenkäynnit taas liittyvät kaikkiin kolmeen muuhun pääteemaan. Olen jaotellut ne omaksi kokonaisuudeksi sen vuoksi, että tämän aihepiirin jutuissa on sellaisia ominaispiirteitä, joita yleensä ei ns. tavallisissa oikeusjutuissa ole.

Omina erillisinä pienempinä teemoina käsittelen mm. sellaisia asioita kuin lapsen vieraannuttaminen toisesta vanhemmasta, lapsen määrääminen häiriöiselle, narsistin uhrin pelko, sosiaalitoimen roolin ongelmallisuus, vanhemmuuden arviointi, häiriöisen pelaaminen mielenterveysasioilla ja vainoaminen.

Kirjan tekemisessä ovat olleet merkittävänä apuna Fiikka Forsman, Eva Gottberg, Riitta Laine, Sofia Paajanen, Kati Peltonmäki, Sirpa Polo, Gustav Schulman, Katariina Simonen ja Anna Ståhlhammar. Monella tavalla tärkeitä ovat olleet lapseni, joita en kuitenkaan voi tietoturvasyistä mainita tässä nimeltä.

Kustavissa 10.8.2011

Markku Salo

MAHDOTON IHMINEN

Mitä narsismi on

Narsismi on psykiatrien sopimus siitä, että tietynlaiset ihmiset ovat narsisteja. Sen tunnistamiseksi laadittu DSM-IV-luokitus (*diagnostic and statistical manual of mental disorders*) määrittelee ilmiön mielenterveyden ongelmaksi. Tätä Amerikan Psykiatriyhdistyksen luokitusta alettiin käyttää Suomessa vuonna 1983. DSM:stä on tulossa uusi ja ilmeisesti aika paljon muuttunut versio lähitulevaisuudessa. Meillä käytössä oleva toinen mielenterveyden luokitusjärjestelmä, Maailman terveysjärjestön ICD-10 (*international classification of diseases*), ei sen sijaan tunne lainkaan narsistista persoonallisuushäiriötä.

Psykiatri Gustav Schulmanin mielestä narsistinen persoonallisuushäiriö on merkittävä ongelma. Käsitys narsistista ja hänen uhristaan on aika vakiintunut. Schulmanin mielestä sekä tekijä että tekemisen kohde ovat ilmiön uhreja. Tampereen yliopiston psykologian professori Markku Ojanen poistaisi narsistisen persoonallisuushäiriön tautiluokituksesta, koska kyse on biologian ja kulttuurin yhdessä muokkaamasta käyttäytymisestä, jolle on vaikeaa löytää tieteellisesti kestävää selitystä. Onko kyse siis sairaudesta, josta ihminen ei ole itse vastuussa, ominaisuudesta vai ehkä jopa pahuudesta? Oikeudenkäyntien ja oikeusriitojen kannalta ei olekaan suurta merkitystä, määritelläänkö narsistinen häiriö tautiluokituksissa vai ei. Kun ilmiö joka tapauksessa tunnetaan jollakin tavoin juristikunnankin keskuudessa, asialla on merkitystä lainkäytössä.

Eräässä tuomioistuinlaitoksen suuressa yksikössä on pitkään käytetty termiä *mahdoton ihminen*. Se on käytännössä ollut synonyymi sanalle narsisti samassa mielessä kuin käsittelen termiä

tässä kirjassa. Osalla mahdottomia ihmisiä voidaan varmasti lääketieteellisestikin todeta olevan narsistinen tai jokin muu sitä lähellä oleva persoonallisuushäiriö. Koska minulla juristina ei ole pätevyyttä lääketieteellisten diagnoosien tekemiseen, olen alkanut käyttää termiä *häiriöinen* myös oikeudenkäynneissä. Nimitys on perusteltu silloin, kun ihminen toimii tavalla, joka maallikon ja juristin silmin näyttää selvästi poikkeavalta. *Häiriöinen* on terminä puolusteltavissa sillä, että ilman psykiatrista asiantuntemusta on mahdoton varmasti tai tieteellisellä tavalla pätevästi sanoa, mistä häiriöisyyden lajista milloinkin on kyse. Esimerkiksi oikeudenkäynneissä on harvoin käytettävissä virallisia diagnooseja. Maallikkokin tajuaa yleensä aika nopeasti, milloin on joutunut tekemisiin jotenkin poikkeavasti käyttäytyvän ihmisen kanssa. Harjaantuneempi voi havaita, että luonnevikaisessa on selvästi esimerkiksi narsistisia piirteitä. Aina silloin tällöin juttujen päättymisen jälkeen kuulee tuomareiden tai vastapuolen asianajajan päivittelyä siitä, kuinka omituisena tai joskus peräti psykopaattina he pitivät asiakastaan. Viesti menee siis ainakin ajoittain perille.

Jouko Lönnqvist, Martti Heikkinen, Markus Henriksson, Mauri Marttunen ja Timo Partanen ovat vuonna 2007 toimittaneet laajan oppi- ja käsikirjan nimeltä *Psykiatria*. Siinä persoonallisuushäiriöt on luokiteltu kolmeen eri ryhmään. Ensimmäiseen kuuluu epäluuloinen, eristäytyvä ja psykoosipiirteinen persoonallisuus. Toiseen ryhmään luetaan epäsosiaalinen, epävakaa, huomiohakuinen sekä narsistinen persoonallisuus. Kolmanteen ryhmään on määritelty estynyt, riippuvainen, pakko-oireinen sekä tarkemmin määrittelemätön persoonallisuus. Narsistin uhrin kannalta on tärkeintä, että asialla on nimi ja määritelmä. Se auttaa merkittävällä tavalla hahmottamaan omaa ongelmaa.

Psykiatria-kirjan mukaan persoonallisuushäiriöiden kehittymisen taustalla on yleensä pitkäaikaisia ympäristötekijöitä, kuten lapsuuden vaikutuksia, joita pidetään ratkaisevina. Persoonallisuuden piirteiden kehitys alkaa lapsuudessa ja jatkuu varhaiseen aikuisuuteen. Jo pienillä lapsilla on havaittavissa melko

NARSISTI PIINAA

– MITEN SELVIYTYÄ?

Narsistisesti häiriöiset ihmiset työllistävät merkittävästi sosiaalitointa, terveydenhuoltoa, poliisia ja oikeuslaitosta. Käräjöinnistä miltei elämäntavan tehnyt narsisti kokee viranomaiset oman toimintansa jatkeeksi ja pyrkii häikäilemättä käyttämään näitä kiusaamisen välineinä ja omien epäoikeutettujen etujensa ajamiseen. Näin narsisti paitsi tekee uhriensa elämästä helvettiä, myös aiheuttaa ajanhukkaa ja kuluja vastapuolelle ja yhteiskunnalle.

Asianajaja Markku Salo on toiminut asianajotehtävissä 30 vuotta ja niistä viimeisen kymmenen vuoden aikana hoitanut noin 500 oikeusjuttua, joissa vastapuoli on hänen asiakkaidensa arvioiden mukaan ollut narsisti. Suuri osa jutuista liittyy pari- ja perhesuhteisiin sekä lasten huoltajuuskiistoihin. Häiriöisten temmellyskenttänä on usein myös työpaikka, jossa he kiusaavat alaisiaan tai työtovereitaan. Myös naapuruus voi olla piinallista, jos esimerkiksi pientalon naapuri on mahdoton ihminen.

Tässä kirjassa on runsaasti uusia teemoja, joita ei ole käsitelty tekijän aiemmin julkaistussa teoksessa kuten miten narsisti käyttäytyy oikeussalissa, millaisilla keinoilla hän kiusaa läheisiään kotona ja kuinka hän kohtelee lapsiaan nujertaakseen puolisonsa.

Asianajaja, varatuomari **MARKKU SALO** toimii työnsä ohella Narsistien uhrien tuki ry:n varapuheenjohtajana.

9 789523 750432

minerva

17.3

ISBN 978-952-375-043-2

Kansi Leena Kilpi

www.minervakustannus.fi